

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

LÉANN CLASAICEACH – GNÁTHLEIBHÉAL (300 marc)

DÉ CÉADAOIN, 22 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA 2.00 go 5.00

- Tá ceisteanna ar **DHEICH dTOPAIC** ar an scrúdpháipéar seo.
- Tá na topaicí roinnte ina dtrí ghrúpa mar seo a leanas:
  - Grúpa I : Na Topaicí 1 go 4
  - Grúpa II : Na Topaicí 5 go 7
  - Grúpa III : Na Topaicí 8 go 10
- Tá ar iarrthóirí ceisteanna a fhreagairt ar **CHEITHRE THOPAIC** mar seo a leanas:
Ní mór topaic amháin a roghnú as *gach ceann* de na trí ghrúpa agus is féidir an *ceathrú* topaic a roghnú as *ceann ar bith* de na trí ghrúpa.
- Tá ar iarrthóirí **SÉ CHEIST** a fhreagairt mar leanas as na **CEITHRE** thopaic a roghnaíonn siad:
Ní mór d'iarrthóirí **dhá** cheist a fhreagairt as dhá cheann de na topaicí a roghnaíonn siad agus ceist **amháin** as **gach** ceann den dá thopaic eile a roghnaíonn siad.
- Tá caoga marc ag gabháil le gach ceist. Tá 300 marc san iomlán ag gabháil leis an bpáipéar.
- Na fótagraif atá ag teastáil chun na ceisteanna ar na Topaicí **8** agus **10** a fhreagairt, tá siad le fáil ar pháipéar leis seo atá marcáilte le **X**.

GRÚPA I: Na Topaicí 1 go 4

Topaic 1. An Aithin i mbun Cogáochta.

- (i) (a) Conas a tharla sé gur ghabh na hAithnigh Pulas in 425 R.Ch? (15)
- (b) Conas a d'éirigh leis na hAithnigh na Spartaigh a cheapadh ar oileán Sfaictéiria? (20)
- (c) Mínigh cén fáth ar thubaiste chomh huafásach sin é do Sparta géilleadh.na Spartach ar Sfaictéiria.. (15)
- (ii) Scríobh nótaí ar **bheirt** ar bith díobh seo a leanas:-
- Cléon (ginearál agus polaiteoir Aithneach); Peiricléas (ginearál agus polaiteoir Aithneach); Gylippus (ginearál Spartach). (25,25)
- (iii) Déan cur síos ar Chath Mantinea. (50)
- (iv) (a) Cad iad na hargóintí a chuir Nicias i láthair na nAithneach i gcoinne an fheachtais chun na Sicile in 416 R.Ch? (25)
- (b) Cad iad na hargóintí a rinne Alcaibiaidéas ar son an fheachtais? (25)
-

Topaic 2. Alastar Mór.

- (i) (a) Tabhair cuntas ar Chath Abhainn Granicus. (40)
- (b) Déan cur síos ar conas a thug Alastar onóir do na Macadónaigh a bhí marbh i ndiaidh an chatha. (10)
- (ii) (a) Déan cur síos ar na deacrachtaí a bhí roimh Alastar agus a arm agus Fásach na Geadróisia á thrasnú acu. (35)
- (b) Cad a insíonn an eachtra sin faoi charachtar Alastair? (15)
- (iii) Scríobh nótaí ar **bheirt** díobh seo a leanas:-
- Fiolótas (ceannasaí mharcshlua Alastair); Póras (rí Indiach); Dáirias (rí Peirseach). (25, 25)
- (iv) Bhí meas ag cách ar chrógacht phearsanta Alastair i gcath. Tar éis Airrianas a léamh, cén fhianaise a d'aimsigh tú ar chrógacht Alastair? (50)
-

Topaic 3. An Saol agus Cúrsaí Smaointeoireachta i bPoblacht Dhéanach na Róimhe.

- (i) (a) Tabhair cuntas ar na himeachtaí i dteach Chaesar ba chúis le sacrailéid a bheith curtha i leith Publius Clodius. (35)
- (b) Déan cur síos ar an méid a tharla nuair a cúisíodh Clodius sa chúirt. (15)
- (ii) (a) Scríobh cuntas gairid ar fheachtas Phoimpéas in aghaidh Mithridates. (35)
- (b) Cén tuairim a fuair tú de Mithridates tar éis Plútarc a léamh? (15)
- (iii) (a) Ina shaothar *Ardréim agus Meath na Róimhe*, cad iad na cáilíochtaí a chreideann Sallaistias ba chúis le hardréim na Róimhe ina luathstair? (25)
- (b) Dar le Sallaistias, cad ba chúis le meath na Róimhe? (25)
- (iv) (a) Tabhair breac-chuntas ar na himeachtaí a chuir iallach ar Chicearó dul ar deoraíocht in 58 R.Ch. (35)
- (b) Cén fad a mhair deoraíocht Chicearó agus cad a chuir deireadh léi? (15)
-

Topaic 4. Na Staraithe Rómhánacha.

- (i) Scríobh nótaí ar **bheirt ar bith** díobh seo a leanas:-
- Marcas Antaine; Agrippa (giolla gualainne Ágastas); Séanas. (25, 25)
- (ii) (a) Déan cur síos ar an tsiamsaíocht agus ar na cluichí a chuir Ágastas ar fáil do mhuintir na Róimhe. (35)
- (b) Dar leat, cén fáth ar mheas Ágastas cluichí agus siamsaíocht a bheith tábhachtach? (15)
- (iii) I dtús réimeas Thibir mar impire, thosaigh ceannaircí in Pannonia agus sa Ghearmáin.
- (a) Cad iad na cúinsí agus an bhail ba chúis le ceannairc na saighdiúirí? (25)
- (b) Conas a chuir Drusus agus Germanicus deireadh leis na ceannaircí? (25)
- (iv) Ag sochraid Ágastas, de réir Thacatas, rinneadh a lán cainte faoi Ágastas. Déan achoimre ar na tuairimí fabhracha **agus** ar na tuairimí mífhabhracha faoi Ágastas de réir thuairisc Thacatas. (50)
-

Topaic 5. An Drámaíocht Ghréagach.

- (i) (a) Conas a d'áitigh Méide ar Creon ligean di fanacht ar feadh lá eile sa Choraint? (20)
- (b) Déan cur síos ar conas a fuair an Banphrionsa Glauce agus a hathair Creon bás sa dráma *Méide* le hEoiripidéas. (30)
- (ii) Rianaigh an tsraith imeachtaí ba chúis le hÉideapús an fhirinne a aimsiú faoina bhreith sa dráma le Sofaicléas *Éideapús Rí*. (50)
- (iii) (a) Déan cur síos ar conas a bhain Méide díoltas amach ar a fear céile Iasón sa dráma *Méide* le hEoiripidéas. (35)
- (b) An dóigh leat go raibh an ceart ag Méide ina cuid gníomhaíochtaí? Mínigh do fhreagra. (15)
- (iv) (a) Mínigh cén fáth ar theastaigh chomh géar sin ó Éideapús agus ó mhuintir na Téibhe marfóir an Rí Laius a aimsiú sa dráma *Éideapús Rí* le Sofaicléas. (15)
- (b) Déan cur síos ar conas mar a fuair an Rí Laius bás. (20)
- (c) Cad a bhí ráite ag an Oracal in Deilfe le Iocasta agus Laius agus cén iarracht a rinne siad chun é a chosc ar theacht i gcéim? (15)
-

Topaic 6. An Eipic Ársa.

- (i) (a) Déan cur síos ar an bpionós a cuireadh ar Melanthius, aoire fealltach gabhar Odaiséas. (15)
- (b) Cén pionós a chuir Odaiséas ar an dáréag searbhóntaí mná a bhí mídhílis. (15)
- (c) An dóigh leat gur thuill Melanthius agus an dáréag searbhóntaí mná a gcinniúint? Tabhair cúiseanna le do fhreagra. (20)
- (ii) (a) Conas a áitíodh ar athair Aeinéas, Anchises, an Traí a fhágáil? (20)
- (b) Déan cur síos ar ar tharla do bhean Aeinéas, Creusa? (15)
- (c) Cad a chuir ina luí ar Aeinéas éirí as Creusa a chuardach? (15)
- (iii) (a) San *Odaisé* le Hóiméar, cérbh í Eurycleia? (10)
- (b) Déan cur síos ar an gcéad teagmháil a bhí ag Eurycleia le hOdaiséas tar éis dó filleadh ar Ithaca. (20)
- (c) Mínigh go hachomair conas a tharla go raibh colm ag Odaiséas ar a leis. (20)
- (iv) (a) Déan cur síos ar Charon, an farantóir ar Abhainn an Stioics. (15)
- (b) Cén fáth a dtugann Charon roinnt anamnacha trasna na habhann agus cén fáth a ndiúltaíonn sé do roinnt eile? (20)
- (c) Tabhair breac-chuntas ar shamhail **amháin** a úsáideann Veirgil chun cur síos ar na hanamacha ar bhruach na habhann. (15)
-

Topaic 7. Scríbhneoirí na Tréimhse Ágastaí.

- (i) Ina *Réamhrá* cuireann Livias an t-am i láthair i gcomparáid leis an am atá caite.
- (a) Cad é an rud is mó faoi na Rómhánaigh in anallód a bhfuil meas ag Livias air? (25)
- (b) Conas a lochtaíonn Livias Rómhánaigh a linne féin? (25)
- (ii) (a) Cé na bealaí ina léiríonn Óivid flaitiúlacht shimplí na seanlánúine Baucis agus Philemon do na déithe Iúpatar agus Mearcair? (40)
- (b) Conas a léiríonn an achainí dheiridh a dhéanann Baucis agus Philemon an grá a bhí acu dá chéile? (10)
- (iii) (a) Déan achoimre ar an scéal a insíonn Horáit ina dhán *Luch an Bhaile Mhóir agus Luch na Tuaithe*. (30)
- (b) Cad a thaispeánann an dán seo maidir le dearcadh Horáit ar shaol an bhaile mhóir agus ar shaol na tuaithe? (20)
- (iv) (a) Déan achoimre ar an scéal le Veirgil faoi Earcail agus Cacas. (40)
- (b) An dtaitníonn an scéal leat? Tabhair cúis le do fhreagra. (10)
-

GRÚPA III: Na Topaicí 8 go 10

Topaic 8. Ealaín agus Ailtireacht i Sochaí na Gréige.

- (i) (a) Ainmnigh an dealbh cháiliúil a léirítear i bhFótagraf A ar **Pháipéar X**. (5)
- (b) Ainmnigh an dealbhóir. (5)
- (c) Cén tréimhse den dealbhóireacht Ghréagach lena mbaineann an dealbh seo? (10)
- (d) Cad iad na gnéithe den dealbh seo atá ina n-eiseamláir thipiciúil den tréimhse sin? (30)
- (ii) Léiríonn **Fótagraf B** ar **Pháipéar X** dealbhóireacht ó Theampall Artemis ag Korkyra.
- (a) Ainmnigh an príomhfhíor sa dealbhóireacht. (10)
- (b) Cén áit ar an teampall a raibh an dealbhóireacht seo suite ar dtús? (10)
- (c) Cad iad na bealaí ina bhfuil an dealbhóireacht seo ina heiseamláir thipiciúil de dhealbhóireacht na Luath-Ré Ársa? (30)
- (iii) (a) Ainmnigh an foirgneamh a léirítear i bhFótagraf C ar **Pháipéar X**. (5)
- (b) Cá raibh an foirgneamh seo suite? (5)
- (c) Cén fheidhm a bhí ag an bhfoirgneamh? (10)
- (d) Cén t-ord den ailtireacht Ghréagach lena mbaineann an foirgneamh seo? (10)
- (e) Agus úsáid á baint agat as na téarmaí cearta ailtireachta, déan cur síos ar an bhfoirgneamh seo. (20)
- (iv) (a) Ainmnigh an dealbh a léirítear i bhFótagraf D ar **Pháipéar X**. (5)
- (b) Cén tréimhse den dealbhóireacht Ghréagach lena mbaineann an dealbh seo? (5)
- (c) Mínigh conas atá an dealbh seo ina sampla ionadaíoch dá tréimhse. (20)
- (d) Dar leat, conas a cuireann an dealbhóir mothú na péine agus na fulaingthe in iúl sa saothar seo? (20)
-

Topaic 9. An Fealsamh sa tSochaí: Staidéar ar Shócraitéas agus ar Phlatón.

- (i) (a) Tabhair breac-chuntas ar fháthscéal an Chaptaein Mhara le Platón. (25)
- (b) Dar leat, cad is ciall leis an bhfáthscéal sin? (10)
- (c) An aontaíonn tú le tuairimí Phlatón faoin daonlathas? Tabhair cúiseanna le do fhreagra. (15)
- (ii) De réir Shócraitéas, is féidir leis an saibhreas agus leis an mbochtaineacht oibrithe a scriosadh.
- (a) Mínigh cén fáth a gcreideann Sócraitéas go bhfuil an saibhreas agus an bhochtaineacht ina gcontúirt chomh mór sin d'oibrithe. (35)
- (b) De réir Shócraitéas, conas a bheidh a stát idéalach in ann an bua a fháil ar stat níos saibhre? (15)
- (iii) (a) De réir Shócraitéas, cén fáth a bhfuil sé tábhachtach d'fhir óga an oiliúint fhisiceach a chomhcheangal leis an bhforbairt intleachtach? (30)
- (b) Cad iad tuairimí Shócraitéas faoin gceol ina stát idéalach? (20)
- (iv) Ar mhaith leat cónaí i stát idéalach Phlatón? Tabhair cúiseanna le do fhreagra. (50)
-

Topaic 10. Ealaín agus Ailtireacht na Rómhánach.

- (i) (a) Ainmnigh an teampall a léirítear i bhFótagraf E ar **Pháipéar X**. Cá bhfuil sé suite? (15)
- (b) Agus na téarmaí cearta ailtireachta á n-úsáid agat, déan cur síos gairid ar an taobh amuigh den teampall. (30)
- (c) Luaigh gné **amháin** a bhaineann leis an taobh istigh den teampall. (5)
- (ii) Léiríonn **Fótagraf F** ar **Pháipéar X** imprisean ealaíontóra den taobh istigh den Basilica Nova (Baisleac Chonstantín).
- (a) Cá raibh an bhaisleac seo suite sa Róimh? (10)
- (b) Cén úsáid a bhaineadh na Rómhánaigh as Baisleaca? (15)
- (c) Scríobh cur síos gairid ailtireachta ar an Basilica Nova. (25)
- (iii) Léiríonn **Fótagraf G** ar **Pháipéar X** dealbh phortráide d'Impire Rómhánach.
- (a) Ainmnigh an t-impire. (10)
- (b) Conas a léiríonn an dealbhóir go bhfuil sé ag léiriú an impire mar an laoch cáiliúil Earcail? (20)
- (c) Cad a insíonn an dealbh sin dúinn faoi charachtar an impire? (20)
- (iv) Léiríonn **Fótagraf H** ar **Pháipéar X** péintéireacht bhalla ó Phoimpé.
- (a) Déan cur síos ar a bhfuil ag tarlú sa phéintéireacht seo. (20)
- (b) Conas a d'éirigh leis an ealaíontóir mothú na hard-drámaíochta a bhaint amach sa phéintéireacht seo? (20)
- (c) Ainmnigh péintéireacht **amháin** eile ar do chúrsa a thaitin leat agus tabhair cúis le do rogha. (10)
-

LEATHANACH
BÁN

LEATHANACH
BÁN